

TRITON

?

Diagnóza:

učitelka

Gabriela Falcová

TRITON
Praha / Kroměříž

Diagnóza:

učitelka

Gabriela Falcová

*„Bez titulu, s titulem, jak se státi magorem.“
Věnováno mé báječné rodině a mým skvělým přítelkyním.*

Diagnóza:

učitelka

Gabriela Falcová

Stanislav Juhaňák - TRITON

Diagnóza: učitelka

Gabriela Falcová

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Falcová, Gabriela

Diagnóza: učitelka / Gabriela Falcová. -- Vydání první.

- V Praze : Stanislav Juhaňák - Triton, 2017

ISBN 978-80-7553-362-3 (pdf)

821.162.3-32 * 37.011.3-055.2 * 929 * (437.3)

- Falcová, Gabriela

- učitelky -- Česko

- české příběhy

- autobiografické příběhy

821.162.3-3 - Česká próza [11]

929 - Biografie [8]

Copyright © Gabriela Falcová, 2017

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2017

Cover © Renata Brtnická, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-362-3 (pdf)

Předmluva

Gabriela Falcová ve své knize přináší nadčasové téma a pro čtenáře zajímavé v každé době, téma pedagogů. Takřka všichni jsme navštěvovali nějakou školu a podle svých zkušeností a zážitků na ni a na kantory různě vzpomínáme. Všeobecně známe filmy, rozličné povídky, televizní seriály či anekdoty o „študácích a kantorech“. Bohužel mnohdy z nich učitel vychází jako podivín, bytost přísná, nesmlouvavá, neomylná, bez radosti.

Tato kniha nemá souvislý děj, jednotlivé kapitoly tvoří tematicky uzavřené celky, kterými prolíná jednotný příběh autorčina vysokoškolského studia. Přináší úsměvné historky, scénky, příhody a pojednání, které vtipně vykreslují učitele, studenty i různé drobné životní karamboly.

Autorka, sama učitelka, svým osobitým viděním, vnímáním a vlídnou skepsí se vypořádala s všeobecně vžitým míněním o učitelích a dokázala se nad tyto úsudky povznést. Téměř každého postihne profesní deformace, autorka ji přiznává, nevdá jí. S nadhledem a nenapodobitelným humorem sobě vlastním zpodobnila vlastnosti a projevy učitelů a groteskním způsobem zachytila postřehy

a zážitky nejen ze svého vysokoškolského studia, ale podhalila i svůj osobní život. Její studium určitě nedoprovázely jen veselé epizodky, dokázala však jakoby s vnímáním fotografa zachytit právě ten nejvýstižnější okamžik. S jistotou o ní platí, že kdo i ve zralejším věku studuje, věčně je mlád. Nechá se uznat, že člověk je mlád do té doby, bez ohledu na skutečný věk, dokud se o něco snaží, přichází s novými nápady a novými cíli, kterých chce dosáhnout. Vždyť pojem „studeo“ pocházející z latiny znamená „snažit se“. A právě to autorka umí.

Často se cítíme mizerně, tělo nám vypovídá službu, nedohledáme příčiny špatné nálady, nestíháme zhola nic, čteme si v psychologických příručkách o duševní hygieně, pak je nejvyšší čas s tím něco udělat. Tělo i duši léčí smích. To není otřepaná fráze. Je vědecky prokázáno, že při smíchu dochází k uvolňování napětí a k produkci endorfinů, tzv. hormonů štěstí. Ty přinášejí pozitivní náladu, potlačují smutek. Život nám nabízí bezpočet situací k projevům srdečného smíchu a k pobavení. Jednou z takových příležitostí se může stát i tato knížka.

Mgr. Marie Bazalová

Úvod

Proč se člověk rozhodne ve zralém, či říkejme ve středním věku studovat? Je to potřeba dokázat cosi sobě či okolí? Je to potřeba zdolat ještě nezdolané, je to chuť po sebevzdělávání? Houby. V mém případě to byla otázka čistě pragmatická. Dodělat vysokou školu, kterou jsem už jednou studovala, a jelikož jsem nezvládla péči o rodinu a studium zároveň, nedostudovala, byla jednoduše nutnost. Tenkrát jsem si správně vybrala, upřednostnila jsem rodinu před vlastním vzděláním. Moje rozhodnutí začít opět studovat ve zralém věku bylo riskantní, bláhové až nerozumné, ale protože mám ráda dobrodružství a nové výzvy, udělala jsem to. Ano. V necelých čtyřiceti letech, po patnácti letech praxe ve školství, jsem si opět podala přihlášku na vysokou školu. Důvod? Jsem učitelka, snad to dělám dobře, určitě zatím ještě učím ráda, a co vím stoprocentně, nic jiného neumím.

Jsem tvor velmi společenský a navíc trochu zbabělý. Zastávám názor, že pokud nás bude víc, neštěstí a průšvihy se tak nějak rozdrobí a zasypou větší množství lidíček. Zavolala jsem své kamarádce, se kterou se přátelím od pěti let a vím, že byla ve stejné situaci – buď si doplnit vysokoškolské vzdělání, či se rozhodnout pro

práci v družině, nebo začít ve zcela jiném oboru. Protože jsem povahy výřečné, přemluvila jsem Lenku k odvážnému kroku. Chvíli se vzpouzela a vysvětlovala mi, jestli si uvědomuju, že na obor, ke kterému ji chci přemluvit – Učitelství pro první stupeň –, nebudou jednoduché přijímací zkoušky a my jsme přece jen pár let po ukončení (byť dvou) středních škol. Nebylo mi tehdy ještě jasné, k čemu tu nebohou ženu přemlouvám, ale přesvědčování mi vždycky šlo. Samozřejmě že mi v hlavě běhaly i racionální myšlenky, jak všechno zvládnou, jestli jsem schopna se začít opět intenzivně učit. Můj manžel měl na rozdíl ode mne ihned jasno. Když jsem se mu svěřila se svými obavami, zda jsem ještě schopna nabudit mozkové buňky a zvládat několik věcí najednou, jednoduše řekl: „Ty jsi schopna všeho.“ Podařilo se nám umluvit i zahrnout pádnými argumenty ještě další kamarádku, kterou jsme přesvědčily, že je třeba v tomto věku konečně dokončit vysokou školu. Už jsme byly tři.

Za týden se ozval telefon. Lenka H. mi přátelsky sdělovala, že jsme si špatně přečetly podmínky přijetí k našemu vysněnému studiu. Nejenom že bylo nutné projít přijímacím řízením z českého jazyka a z matematiky, což už to se zdálo býti nemožným, ale k našemu údivu vstoupily do hry i talentové zkoušky z hudební, výtvarné a k mé hrůze i z tělesné výchovy. Ujistila jsem Lenku, že tam zkrátka dojedeme a už po talentových zkouškách, které byly úvodním kolem, komise pochopí, že starší lidé na tuto školu nepatří. Úřednickému šimlu se dostane obroku, přihlášku jsme podaly, studovat jsme chtěly,

ale bohužel vybráni budou schopnější a zřejmě mladší kolegové a kolegyně. Tehdy ještě naivní a důvěřivá Lenka H. i druhá oběť mého rozhodnutí Lenka K. opět mému plánu podlehly. Já jsem jim opravdu nechtěla nikdy lhát, sama jsem skálopevně věřila, že co se má stát, to se stane. A holky, nechci se chlubit, neměla jsem zase pravdu?

1. KAPITOLA

Talentové zkoušky

Nadešel čas talentových zkoušek. Celý život jsem měla takový nenápadný pocit, že trapasy, průšvihy a pohromy se mě drží nějak víc než ostatních lidí. Můj pocit se tímto dnem změnil v jistotu. Podle abecedy jsme byli přiděleni do jednotlivých poslucháren. V aule fakulty se hemžilo velké množství lidiček. Když jsem se rozhlédla kolem sebe, viděla jsem i mladé lidi ve věku mého staršího syna. V tu chvíli jsem pochopila, že talentové zkoušky probíhají společně na denní i dálkové čili kombinované studium. No nazdar! Udělat si ostudu mezi svými vrstevníky ještě připouštím, ale tohle vypadalo na ostudu mezigenerační, což už připomíná ostudu téměř mezinárodní. Přítelkyně na mne hrozily pěstičkami, když jsme se jako poslušné ovce rozcházely do jednotlivých poslucháren. Neustále jsem se držela amerického filmového hesla „keep smiling“, ale už jsem tušila, že přijdou horké chvílky a umělý úsměv dlouho nevydrží. Příjímací zkoušky z hudební výchovy byly příjemné a zkoušející se na mne usmívali. Byla jsem klidná – zde jsem doma! Moje dvě přítelkyně mi poté vyděšeně vyprávěly, jak marně hledaly rytmus, který

se jim ztratil, jak se jednoduchá lidová píseň v jejich interpretaci stala operní árií, jak se snažily objevit notu, která jim byla hrána na klavír, avšak marně. Jediné, co měly v těchto krušných minutách na paměti, bylo prý to, že až mě dostanou do rukou, budu zpívat všechny operní árie najednou.

Při talentové zkoušce z výtvarné výchovy jsem poznala svou budoucí spolužačku Jaroslavu. Ve chvíli, kdy splašeně hledala kus papíru a škemrala o zapůjčení listu náčrtníku, jsem vůbec nevěděla, kam jsem v tom rozrušení dala své připravené papírenské potřeby. To jsem ještě netušila, že tato dospělá žena, jež se stane naší spolužačkou, přitahuje průšvihy a absurdní situace stejně intenzivně jako já. Naším výtvarným úkolem při tomto přijímacím řízení bylo zachytit přeměnu zvířete v jiného živého tvora či neživou věc. Kresba tužkou mi ještě celkem šla a viděla jsem, jak mi Jarka závistivě hledí přes rameno a žádání: „Nemohla byste mi načrtnout čápa?“ Protože se vždy snažím pomoci bližnímu, ale i vzdálenému svému, chtěla jsem vyhovět. Nenápadně jsem vzala Jarčin papír a snažila se o kresbu zvířete. Nebylo to až tak úspěšné, proto mi kolegyně vztekle vytrhla náčrtník se slovy: „Tak tohle umím taky.“ A rázně začala gumovat tak, že prodřela do kresby díru. Vyděšena počala škemrat o další papír. To už vyučující, který na nás dohlížel, nevydržel a přišel se podívat, co se děje. Uviděl naši spolupráci a zahrozil; tenkrát ještě netušil, co představuje kooperativní učení. Když jsme všichni odevzdali výkresy, Jaruška, hledící na práce ostatních, začala propadat (jako ostatně dalších pět let po kaž-

dé zkoušce) panice. Chlácholila jsem ji, že její čáp měnící se ve vysavač je opravdu nádherné kubistické dílo, a protože jsme na katedře výtvarných umění, jistě se najde odborník, který je ocení. Neocenil, ale z pětadvaceti možných bodů Jarka nakonec dva dostala.

Poté nás čekala nejhorší část dne – talentová zkouška z tělesné výchovy. Už na střední škole jsem vynikala především skokem přes švédskou bednu. V prvním ročníku gymnázia jsem se tímto skokem proslavila. Ještě mi nebylo patnáct let, štíhlá, vysoká, velmi vysoká, 180 cm vysoká, s dlouhými černými vlasy a s odporem k mučicímu náradí v tělocvičně, snažící se být i přes svou výšku co nejméně nápadná. Začala moje první hodina tělesné výchovy na této škole. Tělocvikář atletické postavy vysvětluje, že bednu přeskochíme tzv. skrčkou. Přemýšlím nad daným úkolem, jak nejlépe se odrazit, abych si hned první hodinu v nové škole neudělala ostudu. Učitel dále cosi vysvětluje, nevnímám, přemýšlím o skoku. Do reality mě vrací věta: „Vy, vysoká, s těmi dlouhými vlasy, tak pojdte první.“ Nějakým nedopatřením mě moje spolužačky dostrkaly do první řady. Už tehdy jsem byla dobře vychovaná, začala jsem tedy dávat děvčatům přednost. Bohužel marně. „Tak nic, holka, ty se zkrátka rozběhneš, odrazíš a bednu skrčkou přeskochíš, to umíš, tak se předved!“ V té chvíli jsem měla pocit, že jde o vše, o medaili, o vítězství, o prestiž, avšak netušila jsem, že i o život kantora. Že vyučující v době, kdy jsem si v hlavě přehrávala metodiku svého skoku, řekl, že raději nejdříve vyzkoušíme jen výskok na bednu, to jsem opravdu neslyšela! Vyběhla jsem jako